

"Hem de dört yüz bin kahraman ve muharip bir kuvve-i cesimeye malik iken ihtilâf-ı dahiliden mahvolduğu gibi, ihtilâftan tevellüd eden şurişle merhamet-i pederaneye bedel buğz-u zalımaneyi davet ediyor..." Devamıyla izah eder misiniz?

"Hem de dört yüz bin (400.000) kahraman ve muharip bir kuvve-i cesimeye malik iken ihtilâf-ı dahiliden mahvolduğu gibi, ihtilâftan tevellüd eden şurişle merhamet-i pederaneye bedel buğz-u zalımaneyi davet ediyor."(1)

Dahilde ayrışma ve ihtilaf, dahili güçlerin kaybolmasına ve devletin zayıf düşmesine sebep olur. Mesela, o dönemin şartlarına göre Kürtlerden kahramanca savaşıacak dört yüz bin asker imkanı var. Şayet dahilde ayrışma ve kargaşa meydana getirilirse, hem bu imkan gider hem de devlet babadan görmesi gereken şefkate bedel zalimce bir düşmanlığı çağırır.

"Hem de medeniyetin ruh-u hayatı olan fûnun ve maarif-i cedidesinden Kürdler nefret etmişler."(2)

Ayrıca Kürtler medeni hayatın özü ve ruhu olan fenden ve yeni eğitim anlayışından nefret etmişler.

1. Zahiren ecanibten geldiğinden,

Bu nefretin birinci nedeni, fen ve eğitimin ecnebilere gelmiş olmasıdır.

2. Bazı mesail-i fenniye, bazı hikâyat-ı İslâmiye ve bazı teşebbühat ile -ki avam-ı nâs sathî olarak akide ve hakikat telâkki etmişlerdir- müsademat ve münakazatlarından,

Fen ilminin bazı tespitleri ile İslam'ın bazı mecazi ifadeleri çelişince, İslam'ı yüzeysel bir şekilde anlayan avam fenden ürkmüştür. Aslında burada kabahat avamın İslam'ın mecazi ifadelerini aynı hakikat telakki etmesindedir. Özünde

fen ile İslam çelişmez, çünkü fen dediğimiz şey yaratılış esaslarını ifade ediyor. Haşa, Allah kendi yaratmış olduğu fitri kanunlara aykırı bir kelam konuşmaz.

3. Ve her kemalin madeni bildikleri medarisin usûlüne muhalefetten,

Medreseyi tek eğitim kurumu bilip, buna muhalif gibi görünen bütün tarz ve usulleri yanlış görmeleri, yeni eğitime karşı olmalarına bir sebep teşkil ediyor.

4. Ve bazı ehl-i mektebe, İslâmiyeti yalnız zevahir ve taklidî olarak bir akide-i tıflâne ile fûnunumuza kesbettiği meleke-i feylesofaneye karşı muhakeme ve mukabele etmekle vadi-i evham ve şukûka düştüklerinden Kürdler maarif-i cedideden gayet ürküyorlar.

Son dönem medrese ve tekkelerde İslam, taklidi ve yetersiz bir şekilde talim ettirildiği ve Kur'an ve hadislerin teşbihi ifadeleri, zahiri üzerine anlaşılıp fen ilimleri ile çelişir gibi görüldüğü için, mutaassıp Kürtler fen ilimlerini inancına bir düşman, dinine bir muarız olarak görüyor. Ve bu zamanın eğitim ve fen anlayışından ürküyorlar ve onlara yabancı kalıyorlar.

Halbuki yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, İslam doğru ve hakiki fenle asla çelişip ters düşmez. Terslik ve çelişki bizim mutaassıp ve taklidi olan din anlayışımızdadır. Yoksa işin hakikatinde hakiki İslam anlayışı ile hakiki fen asla ve kata çelişmez ve çatışmaz.

"Bunun çare-i yegânesi, aşiret alaylılık ve askerlik bab-ı âlisi ile mekâtib ve maarifi içlerine idhal ve maden-i saadetleri olan medaris-i münderiseyi ihya ile ulûm-u diniye ile beraber fûnun-u lazime-i medeniyeyi Kürd uleması tedris etmektir."(3)

Son olarak Hamidiye Alaylarını medeniyete açılan kapı, Aşiret Mektebini ilim ve marifet bahçelerine açılmış küçük bir pencereye benzeten Üstad Hazretleri, mealen şunu demek istiyor:

"Kürt çocukları mektebin sağladığı hakikat ışığı ile medeniyet bahçesini seyretmekte, ilim ve marifet bahçesinin lezzetli meyvelerini tatmaktaydılar. Bu okulun kapatılması ile onlar tekrar umutsuzluk karanlıklarına düştüler. Sadık büyük bir unsur olan Kürtlerin sadakatları sarsıldı. Okul penceresi kapatıldığında böyle olursa, Hamidiye Alayları kapısını kapattığınızda

olacakları siz düşünün!.."

Dipnotlar:

(1) bk. Kürd Teavün ve Terakki Gazetesi,29 Teşrinisâni 1324 / 12 Aralık 1908 Sayı: 2. Nüshası, s. 13. (İttihad web sayfasından alınmıştır. Erişim: 08.12.2017).

(2) bk. age.

(3) bk. age.